

מובא במשניות הבאות דיני כתיבה וחתומה של שני סוגי גיטין. אך שיש עירוב בין החתימות של העד בגט הראשון לבין הגט השני, וכן להיפך. ביוון היו חותמים את השם בצורה הפוכה (ונראה שגם מהצד השני של השורה), כך שראובן בן יעקב, יקרא יעקב בן ראובן. יעקב שבנו הוא ראובן. ולעומת זאת גט רגיל בלשון הקודש נחתם ראובן בן יעקב, וכך לשון המשניות (שם פז):

שני גיטין שכתבן זה בצד זה, ושנים עדים עברים באים מתחת זה לתחת זה, ושנים עדים יוניים באים מתחת זה לתחת זה, את שהעדים הראשונים נקראין עמו – כשר. עד אחד עברי ועד אחד יוני, ועד אחד עברי ועד אחד יוני באין מתחת זה לתחת זה – שניהם פסולין. גט שכתבו עברית ועדיו יוונית, יוונית ועדיו עברי, עד אחד עברי ועד אחד יוני, כתב סופר ועד – כשר.

שני גיטין שכתובים על דף אחד בשני חלקים, אך החתימה נמצאת ברוחב כל הגט. כלומר, החתימות הראשונות של גט א' והשורות שמתחת יש חתימות של גט ב'. החתימות הראשונות אם של ישראל אזי הגט של ישראל כשר, אם של היווני אזי של היווני כשר.

הלכה נוספת, גט שנכתב בעברית והעדים יוניים, וכן גט יווני שעדיו בעברית-כשר. ויש לעיין בשם יווני, שהרי פשוט שהם יהודים. וכך נשאל המהרי"ט האם מותר לכנות יהודים בשמות מוצאהם, משום שהיה אחד מכנה את היהודים כך (שו"ת ח"ב יו"ד סי' טז):

וששאלתם על אותו ראובן שקרא תגר על ממוני הקהלות שנתנו כמה יחידים ספרדים לק"ק רומניא שיכתבם בברג"א שלהם בפנקס המלך והם צועקים למה מסרת אותנו ביד קהלות שאין אנחנו מהם ולא מתפללים שלהם שלא ירחמו עלינו וקרא עליהם המקר' הזה "ואת בני יהודה מכרתם לבני היונים למען הרחיקם מעל גבולם" ונועצו **מקצת יחידים הקהלות לומר שיש להעניש את האיש הזה יען וביען קראם יונים** ולא כל הימנו שיאמר משחק אני והוא מתלהל מורה חצים כמ"ש הרב קולון בתשובה עתה יורנו רבינו מה דינו.

ועונה המהרי"ט שאי אפשר להענישו, שהרי הוא דיבר בדרך צחות. והראיה שלו מהמשנה שלנו, וכך גם בתנ"ך מופיע 'אוריה החיתי' ועוד, וזה לשונו (שם):

תשובה מאחר שדרך צחות נאמרה אין בזה גנאי שדרך שיתוף הלשון אמרה ששנינו בפרק המגרש ב' גיטין שכתבם זה בצד זה ושני עדים עברי' באים מתחת זה לתחת זה וב' **עדים יונים** באים מתחת זה לתחת זה ולא קתני ב' עדים חתומים יונית ונקראים כן ע"ש לשונם וע"ש כתיבתה וכן אמרין בגמרא דזאג האדומי דאתי מאדו' איתי הגתי דאתי מגת ועוד מצינו ל' בני לאו בני ממש אלא יושבי עירם כמ"ש בן עיר ובן כרך בני בבל ובני א"י וכן מתפרש לשון בעל כמו בן המצר פנו מקום לבן מנה בן מאתים בני תרבות בר מלחך פנקי בר מיחס תנורי אי בר הכי הוא אי בר אוריין הוא.

כלומר, לאורך כל הדורות יהודים היו נקראים על שם מקומם. נראה להוסיף על דבריו בהקשר לעניין הגט. אחד מהעניינים המרכזיים שיש בשטר הגט הוא הפירסום לעולם ('הרי את מותרת לכל אדם'). ונראה שכל מקום ומקום קיבל את סגנון הכתיבה המיוחד לו.

עוד מתגלה בסוד הכתיבה דבר מעניין, שהתרבות משפיעה על סגנון הכתב. ננסה בענ"ד להוכיח זאת מסגנון חתימת הגט. **כאמור, בעברית חותמים כך: ראובן בן יעקב, כלומר ראובן נולד מיעקב. אך בתרבות היוונית חותמים, יעקב בן ראובן, כלומר יעקב בנו הוא ראובן. ונראה שסוד ההבנה הוא במי חותמים את החתימה, מי בעצם המקור.**

דרשו חז"ל על כך שמותר לכתוב את התורה ביוונית (מגילה ט):

"יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" - דבריו של יפת יהיו באהלי שם. - ואימא גומר ומגוג! אמר רבי חייא בר אבא: היינו טעמא דכתיב יפת אלהים ליפת - יפיותו של יפת יהא באהלי שם.

כלומר, היופי של יוון צריך לשכון באהלי שם. יוון מסמלים את היופי החיצוני בלבד, אך אם אין בו נשמה אלוהית הרי שהוא הולך לאבדון. עוד ביאר ר' צדוק הכהן מלובלין עפ"י מדרש חז"ל שיוון נמשלו לנמר מפני הממזרות שבהם וזה לשונו (ל"מ):

ומלכות יוון המשילו ז"ל (ויקרא רבה שם) בנמר ובמגן אבות לתשב"ץ על משנה עז כנמר שהנמר **ממזר** מארי וחזיר הבר.

יוון היא יצירה חיצונית שבאה שאר האומות, כממזרים שאין להם המשכיות מסודרת אלא הם יצירה של כליאים אסורים. אולי אפשר לבאר את מהות החתימה היוונית אל מול מהות החתימה הישראלית.

היוונים כותבים את שם אביהם ולאחר מכן את שמם, כביכול הם המקור, כלומר הם המרכז שממנו הדברים מתחילים. לעומת זאת האומה הישראלית מבינה שהכל מגיע ממקור עמוק יותר, לא 'אני' במרכז, אלא אני בן של, וכן הוא בן של עד אברהם אבינו. ועם אותם שורשים עמוקים, היצירה האלוהית הזו איננה תפסיק, אלא תמשיך לצמוח לנצח נצחים.

(נקודה לעיון, אור החיים הקדוש מבאר את הירידה לגלות כדי להעלות ניצוצות של האומות, ואולי הדבר מתחיל מהשמות כגון, רומני, תימני, מרוקאי וכו' ועובר למנהגים שונים עד למאכלים וכו').